

1

Погледнати в гръб, мъжете изглеждаха като хванати за ръце. Но бяха просто строени в редица, без да се допират един до друг. Беше лятото на 1949-а.

Чу се команда. Разнесоха се откоси от шмайзери. Рояк птици излетяха от гората, подплашени от изстрелите. Краката на петимата се подкосиха почти едновременно. Те рухнаха в прясно изкопаната яма, без да издадат звук. Вдигна се облак дим, който се разстла над телата в ямата. Някои от мъжете бяха още живи – облени в кръв, стенеха тихо.

Докато майорът се спускаше в ямата, пръстта се ронеше под огледално лъснатите му ботуши. Озовал се долу, той прекрачваше сгърчените изкривени тела. Избираше внимателно къде да стъпи, за да не се оцапа с кръв. Методично застреля с парабелума си в главата всеки, който още даваше признаци на живот.

Когато приключи, цивилният от ДС, който бе присъствал на екзекуцията, услужливо му подаде ръка:

– Другарю майор.

Цивилният го издърпа горе. Майорът поизтупа униформата си, смъкна фуражката си със син кант. Среса с гребенче сплъстената си коса. До ръба на ямата, освен цивилния, стояха още 12 униформени със сини шапки, стиснали шмайзери. От нагорещените дула още се вдигаше тънък дим. Встрани, на черния път, бе спрян пращен камион ГАЗ-51, от онези, които наричаха молотовка – заради релефния надпис на предната броня, гласящ: „Автозавод им. Молотова“. Зад него бе паркиран открит джип.

– Заравяйте ги – нареди майорът.

Униформените грабнаха няколкото прави лопати, разхвърляни наоколо, и започнаха да засипват с пръст телата. Майорът погледа действията им безстрастно известно време. Отдалечи се, като внимаваше тръните и шубраците да не закачат бричовите на униформата му.

След малко вече стоеше на коларския път, до джипа. Извади кутийка цигари. Запали. Пое с наслада дима в дробовете си. Откъм гората се чуваха лопатите – зариваха ямата. Той гледаше в обратната посока – житни ниви, докъдето стига погледът. Тук-там сред тъмножълтите площи се открояваха кафявите крѳпки на вече ожънати ниви. Някъде далеч в полето крѳжаха врани. Наоколо не се виждаше жива душа. Беше задушно.

Майорът извади четка и вакса от джипа и лъсна ботушите си, които целите се бяха напращили. На единия ботуш видя микроскопични прѳски кръв. Намръщи се. Изтри ги старателно.

До него се приближи цивилният. Извади от джоба си малка, плоска манерка от посребрен метал. Предложи на майора, но той поклати глава.

– Не пия.

Цивилният отпи от манерката, загледан в житата. Недалеч имаше окосена площ с пръснати из нея купи сено.

– Обичам тоя мирис, на окосено сено. Напомня ми за детството.

Майорът не му отговори.

Навътре в гората униформените продължаваха да засипват с пръст ямата. Един от тях, мургаво младо момче, спря за момент, за да избърше потното си лице. Беше му горещо. Той съблече куртката си. Изведнъж долови някакво раздвижване с периферното си зрение. Чу се подрънкване на звънче. Обърна се – от шубраците беше излязла черна коза. Тя стоеше, преживяше и го гледаше.

Край гората майорът и цивилният все така стояха, зареяли погледи някъде в далечината, отвъд нивите. На хоризонта слънцето вече се скриваше. Цивилният смъкна каскета си. Изступа го, удряйки го няколко пъти в коляното си. Извади колосана носна кърпа и избърса челото си. По нея останаха мръсни следи. Той погледна уморено майора.

– Приключихме за днес, нали?

– Не – отвърна майорът. – Остана да приберем още един.

– Защо и него не го...? – той красноречиво не довърши.

– Не. Той не е за тука. Искат го в София.

– Ще го разпитват – ухили се цивилният. – Пиши го и него закопан. Имам приятел в Четвърти софийски участък. Разправя, че ги затварят в подземията на Дома на слепите и ги държат прави по четири денонощия, докато...

– Това не е моя работа – прекъсна го майорът. – Аз изпълнявам заповеди.

– Колко хора ще ти трябват за ареста?

– Ти и един шофьор стигате. Ще отидем само с джипа.

Цивилният кимна. Погледна крадешком майора, който допуши цигарата си и я стъпка. Мълчаха. Цивилният най-накрая не се сдържа и попита:

– Как ти се струва, повтарят ли се събитията от след Девети? Нова вълна ли се задава?

Майорът го погледна със скептично изражение. Поклати глава.

– И дума не може да става – каза. – Не и в онзи мащаб. Тук си имаме работа с дребно прочистване. Мене ако питаш – колкото да уйдисаме на другарите в Москва.

Цивилният се ухили. Той мислеше по същия начин. Откъм гората се чу шумолене. Един от униформените си пробди път през драките и изскочи пред тях.

– Другарю майор! Хванахме го! Криеше се в шубраците...

Зад него идеха други двама, които влачеха кльощав старец. Майорът ги пресрещна. Огледа с присвити очи стареца. Той гледаше майора с неприкрит ужас. Бе видял разстрела.

– Не се бой, дядо – каза майорът. – Какво правиш в гората?

Старецът размърда устни. Проговори с усилие. Гласът му излезе пресипнал.

– Козата съм извел, на паша...

– Какво държиш?

Старецът не отговори. Стискаше в ръка платнена торба. Майорът кимна на един от униформените. Той дръпна торбата и я изтърси. От нея

изпаднаха няколко диви круши и парче сух хляб. Майорът разпиля с ботуша си крушите в прахта. Пристъпи по-близо до стареца.

– Ти видя ли какво направихме в гората?

Старецът отбягваше погледа му, уплашен до смърт.

– Видя ли, те питам? – настоя майорът.

– Нищо не съм видял, гос'ин поручик – думите на стареца прозвучаха като от осъден на смърт.

– „Другарю майор“ – поправи го майорът.

– Нищо не съм видял, другарю майор – повтори едва чуто старецът. В тишината се чуваше стърженето на жътварките във високите треви. Майорът се взираше в него изпитателно.

– Можеш да си тръгваш – каза най-сетне.

Старецът го погледна с ужас. Устната му трепереше.

– Тръгвай – нареди майорът. – Върви, без да се обръщаш.

Старецът понечи да каже нещо, но така и не се реши. Поколеба се, после закрачи надолу по коларския път. Тътреше се, влачейки единия си крак, който бе куц. Майорът се провикна след него.

– И за това, дете не си го видял – никому ни дума!

Старецът продължи да куцука по прашния път. Майорът, цивилният и тримата униформени стояха неподвижно и го гледаха как се отдалечава. Старецът вървеше едва-едва, защото тоягата, с която си помагаше, бе изпаднала някъде, когато униформените го заловиха в гората. Той се поколеба, после събра смелост.

– Другарю капитан, може ли да си прибера козата? – попита, без да се обръща. В страха си дори не осъзна, че обърка чина на майора. Отговор не последва. Той направи още две-три крачки. Бе много тихо. Старецът спря – сякаш усещайки, че нещо не е наред. Обърна се.

Майорът се целеше в него с пистолета си. Дулото проблесна и се разнесе изстрел.